

10. Vatten

Nationella mål

Vatten är livsviktigt för människan och en förutsättning för allt liv på jorden. Vattnet rör sig genom hela ekosystemet, men för också med sig och sprider föroreningar från en plats till en annan. Flera av Sveriges miljömål är relaterade till vattenfrågor, såsom ”grundvatten av god kvalitet”, ”levande sjöar och vattendrag”, ”hav i balans samt levande kust och skärgård” och ”myllrande våtmarker”, men även ”ingen övergödning”, ”bara naturlig försurning” och ”ett rikt växt- och djurliv”.

Vattendirektivet och Norra Östersjöns vattendistrikt

Genom EU:s ramdirektiv för vatten och förordning (SFS 2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är Sverige indelat i 5 övergripande vattenmyndigheter vars förvaltningsområden indelats utifrån hur vattnet rör sig mot havet (vattnets avrinningsområde). Danderyds kommun tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt, som innefattar området mellan Dalälven, Bråviken, Kilsbergen och Stockholms skärgård. Inom Norra Östersjöns vattendistrikt bor ca 2,9 miljoner människor, vilket medför en stor mänsklig inverkan på vattenmiljöerna.

Vattenmyndigheterna ansvarar för allt yt- och grundvatten inom avrinningsområdet. Genom att inte vara beroende av administrativa gränser ökar möjligheterna till ett effektivt samarbete för att vattnet ska nå en god ekologisk status till år 2015. Vattenmyndigheterna arbetar för att motverka övergödning och försurning, samt för att lindra effekterna av torka och översvämningar. Nu gällande åtgärdsprogram är beslutat av Norra Östersjöns Vattendistrikt för perioden 2009-2015.

Kommunens övergripande mål

Danderyd ska ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktig hållbar utveckling.

Strandskydd

Vid hav, sjöar och vattendrag gäller generellt strandskydd. Skyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. I vissa fall är strandskyddsområdet utökat till 300 meter. Inom Danderyd gäller utökat strandskydd vid Sätra ängar och Rösjön.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv, samt bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet, och regleras i kapitel 7, miljöbalken.

Där strandskyddet gäller får inte nya byggnader uppföras samt åtgärder utföras om det inskränker det rörliga friluftslivet eller väsentligen förändrar livsvillkoren för växt- och djurlivet. Strandskyddet kan i enskilda fall ges dispens från eller upphävas helt eller delvis i samband med detaljplanläggning.

Från 1 juli 2009 gäller en ny strandskyddslagstiftning. Det innebär bland annat att kommunen är ansvarig för beslut om dispenser samt att kommunen beslutar om att upphäva strandskyddet i detaljplaner. Enligt de nya bestämmelserna gäller grundprincipen att det generella strandskyddet om 100 meter på land och i vatten inträder om en detaljplan upphävs eller ersätts med ny detaljplan.

För att upphäva strandskyddet eller lämna dispens krävs att det finns särskilda skäl. Vad som är särskilda skäl definieras i miljöbalken och kan bland annat vara att området redan är ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften eller att området är väl avskilt från strandlinjen av en väg eller bebyggelse.

Recipienter och vattenförekomster

Dagvattnet i Danderyds kommun leds till fyra olika vattenförekomster. Vatten i Ekebysjön och Nora träsk rinner slutligen ut i Edsviken. I östra Danderyd är den slutliga recipienten (mottagande vattentäkten) Stora- respektive Lilla Värtan. En liten del av kommunens dagvatten rinner ut i Rösjön, vars vatten leder till Norrviken.

Vattenmyndigheten beslutade i december 2001 om miljö kvalitetsnormer för samtliga vattenförekomster. Miljö kvalitetsnormerna anger vilken status som ska uppnås vid en viss tidpunkt. Detta innebär att det för sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten har fastställts kvalitetskrav för vattenmiljöerna samt att myndigheter och kommuner ska genomföra nödvändiga åtgärder för att uppnå kvalitetskraven. Målet i vattenförvaltningen är att vattnet ska uppnå god status och inte försämrats.

För att få en övergripande bild av vattensituationen inom Danderyd bör en blåplan utarbetas för allt vatten i kommu-

nen. Planen skulle kunna omfatta en nulägesbeskrivning av naturvärden, kemisk status och relaterade miljöproblem i kommunens vattenförekomster såväl som åtgärdsförslag att arbeta vidare med.

Vattenförekomsten Edsviken

Sjön uppnår idag otillfredsställande ekologisk status. Miljö kvalitetsnormen för sjön kräver att vattenkvaliteten år 2021 ska uppnå god ekologisk status. Sjön uppnår idag även otillfredsställande kemisk status. Miljö kvalitetsnormen kräver att den kemiska vattenkvaliteten ska uppnå god status år 2015, med undantag från tributyltennföreningar. Dessa ämnen användes tidigare i båtottenfärg men har visat sig mycket giftiga och svåra för naturen att bryta ner. För dessa ämnen gäller att god ekologisk status ska uppnås senast år 2021.

Vid nyexploatering inom avrinningsområdet ska åtgärder vidtas för att förbättra vattenkvaliteten redan vid föroreningskällan, i enlighet med kommunens styrdokument för dagvatten.

Ekebysjön

Ekebysjön är en näringsrik sjö, som sedan år 2007 är naturreservat. Ekebysjön är Danderyds största sjö och fungerade tidigare som badsjö, en aktivitet som upphört på grund av parasiter i vattnet som orsakar ”badklåda”. Ekebysjöns avrinningsområde mot Edsviken medför att vattnet passerar genom stora delar kommunen, både delar av E18 samt tätbebyggda bostadsområden, innan det når havet. Ekebysjön och dess omgivning har en varierad flora och fauna.

Nora träsk

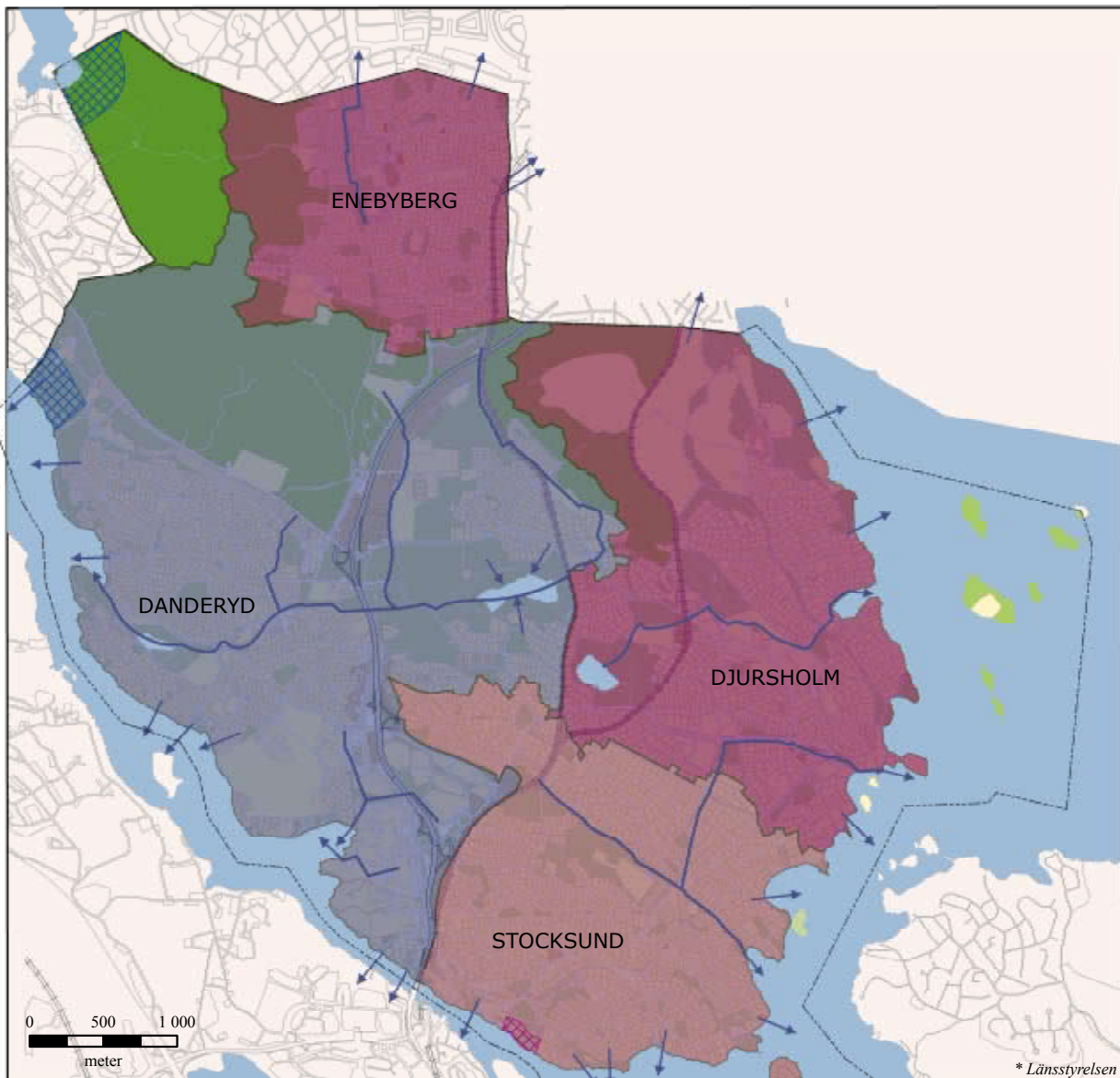
Från Ekebysjön bräddas överskottsvatten ut i Nora å som, delvis kulverterad, mynnar i Nora träsk. Hela systemet, men främst sträckan Nora träsk och Borgenviken, där ån mynnar ut i Edsviken, fungerar som en naturlig sedimentationsbassäng och som utjämningsmagasin för dagvatten. Sträckan är också ett viktigt lekområde för fisk i Edsviken. Vattenytan i nuvarande omfång är skapad genom muddring, och igenväxtning av denna yta är ett naturligt förlopp. Nora träsk tar emot stora mängder dagvatten, vilket vid extrema flöden innebär en stor risk för höga vattennivåer.

Edsvikens vattensamverkan

Edsvikens vattensamverkan är ett samarbete mellan kommunerna inom Edsvikens avrinningsområde: Danderyd, Järfälla, Solna, Sollentuna, Sundbyberg och Stockholm. Samarbetet

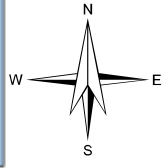

Vatten

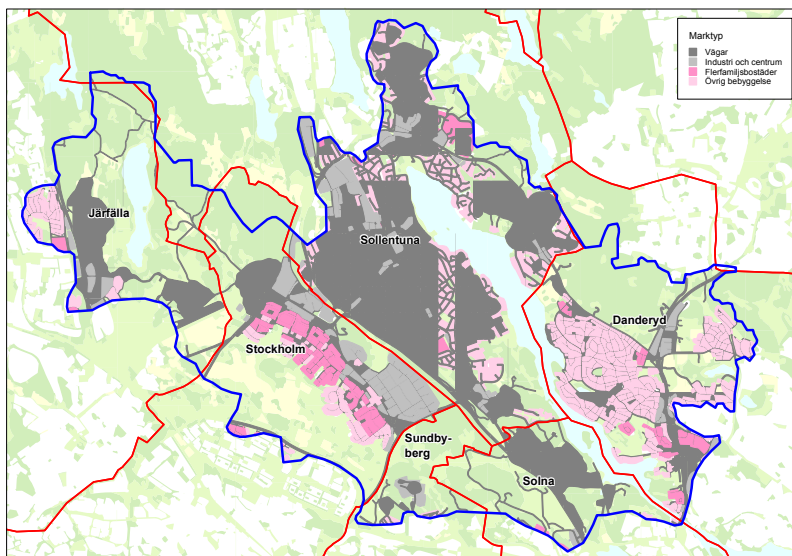
Teckenförklaring

- Utlopp
  - Gräns för avrinningsområde
  - 100 m strandskydd på land *
  - 300 m strandskydd på land *
  - Vatten
- Recipient:*
- Rösjön
  - Edsviken
  - Lilla Värtan
  - Stora Värtan

* Länsstyrelsen

har pågått sedan 2005 och har bland annat resulterat i ett gemensamt åtgärdsprogram för att komma tillrätta med den svåra miljösituationen i viken. Även ett kontrollprogram, som omfattar bottenfaunaundersökningar och övervakning av vattnets kemiska och biologiska status har utarbetats. Den stora inverkan på vattenkvaliteten i Edsviken beror på förorenat dagvatten som når viken. Bebyggda områden inom Edsvikens avrinningsområde bör därför följa upprättade riktlinjer och strategier för ett gott omhändertagande av dagvattnet.

Avrinningsområde med Edsviken som recipient (bild: edsviken.nu)

Vattenförekomsten Stora Värtan

Mot Värtan sker ingen avrinning via vattendrag. Däremot leds dagvattnet från Enebyberg, Djursholm och Stocksund genom kulvertar ut i Värtan. Generellt är halterna av fosfor och kväve höga i Värtan.

Vattnet inom stora Värtan uppnår idag otillfredsställande ekologisk status. Miljökvalitetsnormen för sjön kräver att vattenkvaliteten år 2021 ska uppnå god ekologisk status. Sjön uppnår idag god kemisk status. Miljökvalitetsnormen kräver att den kemiska vattenkvaliteten inte ska bli sämre än idag.

Ösbysjön

Ösbysjön är en näringsrik badsjö. Sjön har under en följd av år uppvisat förhöjda halter av kväve och fosfor, och 2005 anlades en reningsdamm med syfte att komma tillrätta med utsläpp från intilliggande verksamheter.

Vattenförekomsten Lilla Värtan

Vattnet inom Lilla Värtan uppnår idag måttlig ekologisk

potential, en statusbeskrivning som används för kraftigt modifierade eller konstgjorda vattenförekomster. Miljö kvalitetsnormen för sjön kräver att vattenkvaliteten år 2021 ska uppnå god ekologisk potential. Sjön uppnår idag inte god kemisk ytvattenstatus. Miljö kvalitetsnormen kräver att den kemiska vattenkvaliteten ska uppnå god status år 2015 med undantag från tributyltennföreningar som liksom för Edsvikens vattenförekomst har en förlängd tidsfrist till år 2021.

Vattenförekomsten Norrviken

Området som avvattnas till Rösjön består av naturmark inom Rinkebyskogen. Området är obebyggt och planeras inte för exploatering. Därför behandlas inte denna vattenförekomst vidare.

Rösjön

Rösjön är belägen inom Danderyd, Sollentuna och Täby kommun. Rösjön är en badsjö med flera badplatser och orörda stränder.

Grundvatten

Inom Danderyd finns ingen grundvattentäkt. Dock finns ett antal enskilda dricksvattenbrunnar.

Dagvatten

Dagvatten är allt tillfälligt förekommande, avrinnande vatten på markytan eller på en konstruktion. Dagvatten som avleds till recipient eller omhändertas lokalt genom infiltration ska vara så rent att det inte påtagligt kan påverka levande organismer. Öppen dagvattenavledning ska utföras där så inte är direkt olämpligt. Låglänta områden och stråk som kan översvämmas vid extremflöden, bör reserveras för dagvattenmagasinering, som samtidigt kan utgöra ett vackert inslag i stadsbilden. Vatten ska ledas från hårdgjorda ytor till gröna ytor för att ytterligare fördröja dagvattenflöden. Andelen gröna ytor och tak bör öka, framför allt i tätbebyggda områden. En dagvattenplan ska utarbetas.

Kommunen ska utarbeta förslag till hur föroreningskällor från trafikaneläggningar ska omhändertas med fokus på dagvattenbelastningen på Mörbyviken.

Styrdokument för dagvatten

I juni 2012 antog Danderyds kommunfullmäktige ett styrdokument för dagvatten i kommunen. Styrdokumentet fastställer en strategi för dagvattenhanteringen i kommunen så att rent vatten i recipienten, en opåverkad grundvattenbildning, ett förbättrat mikroklimat och en grönare kommun uppnås. Styrdokumentet verkar för att skapa förutsättningar för ett rikt djurliv samt ett skydd vid extrema vattenflöden, nederbörd eller vattenolycka. I styrdokumentet rangordnas huvudprinciperna för hur dagvattenhanteringen ska ske i kommunen, med ambitionen att undvika ämnen som bidrar till att förorena dagvattnet.

Våtmarker

En stor del av kommunens markyta är bebyggd, och i samband med nybebyggelse har också öppna vattendrag och sankar ängar kulverterats och torrlagts. Detta inverkar på förutsättningarna för biologisk mångfald i kommunen. Ett effektivt sätt att öka den biologiska mångfalden kan vara att sträva efter att restaurera bäckar och sankmarker, vilket skulle ge ökade rekreations- och skönhetsvärden.